

Vrednotenje sodelovanja med znanostjo in gospodarstvom

Maja Bučar, Matjaž Črnigoj, Aleš Lipnik (uredniki)

Maja Bučar, Matjaž Črnigoj, Aleš Lipnik (uredniki)

Vrednotenje sodelovanja med znanostjo in gospodarstvom

Izdajatelj: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV

Za založbo: Prof. dr. Monika Kalin Golob, dekanja

Knjižna zbirka Pravo in gospodarstvo

Urednik zbirke: Rado Bohinc

Copyright FDV, 2020

Fotokopiranje in razmnoževanje po delih in v celoti je prepovedano.

Vse pravice pridržane.

Recenzenta: prof. dr. Miroslav Rebernik in prof. dr. Matevž Raškovič

Jezikovni pregled: Tomaž Petek

Naslovnica: Tanja Radež

Prelom: Zavod Vizar

Tisk: Tiskarna Cicero

Knjiga se tiska na način sprotnega tiska.

Delo je nastalo v okviru CRP SRIP V5-1646 2016-2019, ki so ga sofinancirali ARRS, SVRK, MGRT in MIZŠ.

Izid knjige je finančno podprla Javna agencija za raziskovanje Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001:338(082)

VREDNOTENJE sodelovanja med znanostjo in gospodarstvom / Maja Bučar, Matjaž Črnigoj, Aleš Lipnik (uredniki). - Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, Založba FDV, 2020. - (Knjižna zbirka Pravo in gospodarstvo)

ISBN 978-961-235-932-4

1. Bučar, Maja, 1957-

COBISS.SI-ID 34904579

Vsebina

UVOD

Maja Bučar	11
------------------	----

DOMAČE IZKUŠNJE Z VREDNOTENJI INOVACIJSKE AKTIVNOSTI

Maja Bučar, Matjaž Črnigoj, Andreja Jaklič, Borut Likar in Metka Stare	19
Uvod	21
Referenčni model inoviranja – model celovitega obvladovanja inovacijskih procesov v podjetjih	21
<i>Metodologija</i>	21
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	22
Merjenje inovativnosti slovenskih podjetij	24
<i>Metodologija</i>	25
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	26
Vrednotenje spodbujanja podjetništva in konkurenčnosti v obdobju 2004–2009	30
<i>Metodologija</i>	31
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	35
Evalvacija centrov odličnosti v programskem obdobju 2004– 2006	39
<i>Metodologija</i>	41
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	42
Evalvacija centrov odličnosti v programskem obdobju 2007– 2013	43
<i>Metodologija</i>	45
Evalvacija kompetenčnih centrov	48
<i>Metodologija</i>	50
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	51
Evalvacija programa Mladi raziskovalci iz gospodarstva	54
<i>Metodologija</i>	55
<i>Ugotovitve in predlogi</i>	58
Literatura	62

PRISTOPI PRI EVALVACIJI EVROPSKIH POBUD NA PODROČJU GROZDOV

Metka Stare	65
Uvod	67
Opis aktivnosti grozdov	69
<i>Upravljanje odličnosti grozdov</i>	69
<i>Spodbujanje internacionalizacije</i>	70
Evalvacije Evropskih pobud za grozde	71
<i>Metodologija evalvacije</i>	71
<i>Kazalniki</i>	72
Rezultati evalvacije Evropskih pobud za grozde	75
Glavne težave, s katerimi so se soočali grozdi	77
Dopolnitve in izboljšave glede Evropskih pobud za odličnost grozdov	79
Podjetniški grozdi v jugovzhodni Evropi	80
<i>Uporabljena metodologija analize delovanja grozdov</i>	82
<i>Financiranje in upravljanje aktivnosti grozdov</i>	82
<i>Glavne težave grozdov</i>	83
Literatura	84

SODELOVANJE MED PODJETJI IN INSTITUCIJAMI ZNAJANJA TER VREDNOTENJE V AVSTRIJI

Matjaž Črnigoj	85
Uvod	87
Strateški dokumenti in politike na področju spodbujanja razi- skav in razvoja	88
Implementacija pametne specializacije	91
Regionalne strategije za raziskave, tehnologijo in inovacije ..	93
Ukrepi za spodbujanje sodelovanja med podjetji in instituci- jami znanja	95
<i>Kompetenčni centri za odlične tehnologije (program COMET)</i> ..	97
<i>Program Bridge</i>	99
<i>Program COIN</i>	100
Kompetenčni centri	100
<i>Poslovni model</i>	101
<i>Pravno-organizacijska oblika in upravljanje</i>	107
Metodologija evalvacije kompetenčnih centrov	109
» <i>Ex-ante</i> « evalvacija	109
<i>Spremljanje oziroma medobdobna evalvacija</i>	111

»Ex-post« evalvacija	112
Rezultati evalvacij kompetenčnih centrov in ugotovitve	113
Literatura	115

SODELOVANJE MED PODJETJI IN INSTITUCIJAMI ZNAJJA TER VREDNOTENJE V VALONIJI

Andreja Jaklič	117
Uvod	119
Cilji in ukrepi za spodbujanje razvojnega sodelovanja	121
Financiranje	125
Vrednotenje grozdov	126
Literatura	133

SODELOVANJE MED PODJETJI IN INSTITUCIJAMI ZNAJJA IN VREDNOTENJE V BASKIJI IN KATALONIJI

Borut Likar, Aleš Lipnik in Peter Štrukelj	135
Uvod	137
Pregled politik grozdov	137
<i>Baskija</i>	137
<i>Katalonija</i>	142
Evalvacija struktur upravljanja grozdov	145
Problemi in izzivi ter pozitivne strani grozdne politike v Baskiji in Kataloniji	150
Literatura	153

VREDNOTENJE V OKVIRU FINSKE TEHNOLOŠKE AGENCIJE (TEKES)

Aleš Mihelič	155
Uvod	157
Metode vrednotenja in cilji	158
Model vpliva kot temelj za vse dejavnosti vrednotenja	160
Večstopenjski in večdimenzionalni pristop k vrednotenju ..	163
Postopek javnega naročanja in izbirni postopek za zunanja neodvisna ocenjevanja	165
Zbiranje podatkov	167
Literatura	168

VREDNOTENJE SODELOVANJA MED GOSPODARSTVOM IN ZNANOSTJO V DRUGIH IZBRANIH DRŽAVAH

Boštjan Udovič	171
Uvod	173
Hrvaška	175
Francija	176
Danska	177
Literatura	177

PREDLOG METODOLOGIJE VREDNOTENJA UKREPA SRIP

Matjaž Črnigoj in Aleš Lipnik	179
Uvod	181
Slovenska Strategija pametne specializacije in ukrep SRIP .	181
Pravne in druge formalne podlage priprave predloga metodolo-	
gije vrednotenja ukrepa SRIP	184
Prakse in ugotovitve vrednotenij podobnih instrumentov doma	
in v drugih evropskih državah	188
Metodološki okvir	192
Predvidene faze spremljanja in vrednotenja ukrepa SRIP ...	196
Spremljanje oziroma vmesno vrednotenje ukrepa SRIP	197
»Ex-post« evalvacija ukrepa SRIP	207
Literatura	213

SKLEPNE MISLI

Maja Bučar	215
Literatura	221
Stvarno kazalo	228
Recenziji	230
O avtorjih	233

Seznam kratic

Kratica	Slovenski prevod	Angleški prevod
aCCIÓ	Katalonska agencija za konkurenčnost industrijskih inovacij	Agència per la Competitivitat de l'Empresa (Agency for Business Competitiveness)
AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve	/
AN	Akcijski načrt	/
ARRS	Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije	/
CEM	Metoda natančnega ujemanja	Coarsened exact matching
CIS	Raziskava o inovacijah v Skupnosti	Community Innovation Survey
CO	Center odličnosti	/
CoCoSi	Slovenski kompetenčni center	Competence centres of Slovenia
COIN	Sodelovanje in inoviranje	Cooperation and innovation
COSME	Program za konkurenčnost podjetij in MSP-jev	EU programme for the Competitiveness of Small and Medium-sized Enterprises (SMEs)
DSA	Delovni sklop A	/
DSB	Delovni sklop B	/
EASME	Izvajalska agencija za konkurenčnost in inovativnost	Executive Agency for SMEs
ECCPA	Evropska platforma za sodelovanje grozdov	European Cluster Collaboration Platform
ECEI	Evropske pobude za analizo grozdov	European Cluster Excellence Initiatives
ECI	Evropska pobuda za grozde	European Cluster Initiatives
ECO	Evropski observatorij grozdov	European Cluster Observatory
EK	Evropska komisija	/

EPD	Enotni programski dokument	/
EPO	Evropski patentni urad	European Patent Office
ESCA	Evropsko združenje za analizo grozdov	European Secretariat of Cluster Analysis
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj	/
ESS	Evropski socialni sklad	/
EU	Evropska Unija	/
FE	Metoda fiksnih učinkov	Fixed Effects
FFG	Avstrijska agencija za promocijo raziskav	Österreichische Forschungsförderungsgesellschaft (Austrian Research Promotion Agency)
FTE	Ekvivalent polnega delovnega časa	Full-time equivalent
GIZ	Gospodarsko interesno združenje	/
H2020	Horizon 2020	/
HM IKT	Horiontalna mreža za IKT	/
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija	/
IPR	Center za prenos znanja in izkoriščanje	Knowledge transfer centers and exploitation
IWEPS	Valonski institut za vrednotenje, napovedi in statistiko	L'Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique (The Walloon Institute for Evaluation, Prospective and Statistics)
JAPTI	Javna agencija RS za podjetništvo in tuje investicije	/
JIT	Skupna preiskovalna skupina	Joint Investigation Team
JR	Javni razpis	/
JRO	Javna raziskovalna organizacija	/
JTI	Skupna tehnološka iniciativa	Joint Technology Initiative

KC	Kompetenčni center	/
KOC	Kompetenčni centri za razvoj kadrov	/
LD	Metoda dolgih diferenc	Long difference
MSP	Mala in srednje velika podjetja	/
MVZT	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo	/
NABC	Potreba, pristop, korist, konkurenca	Need, Approach, Benefit, Competition
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj	Organisation for Economic Co-operation and Development
OP	Operativni program	/
R&D	Raziskave in razvoj	Research and development
R&R	Raziskave in razvoj	/
RIS3	Raziskovalna in inovacijska strategija za pametno specializacijo	Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation
ROI	Donostnost naložbe	Return on Investment
RTI	Strategija za raziskave, tehnologijo in inovacije	/
S4	Slovenska strategija pametne specializacije	/
SRIP	Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo	/
SURS	Statistični urad Republike Slovenije	/
SWOT analiza	PSPN matrika - prednosti, slabosti, priložnosti, nevarnosti	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats analysis
TIA	Javna agencija za tehnološki razvoj	/
ULB	Svobodna univerza v Bruslju	Université Libre de Bruxelles (Free University of Brussels)
VIS	Program sodelovanja za inovativna omrežja	Vlaamse Innovatie Samenwerkingsverbanden (Flemish Cooperative Innovation programme)

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Izbrani kazalniki odličnosti grozdov za sodelujoče grozde in MSP	73
Preglednica 2: Izbrani kazalniki internacionalizacije grozdov za sodelujoče grozde in MSP	74
Preglednica 3: Elementi inputov SRIP, s podrobnejšo predstavitevijo posameznih elementov in kazalnikov ter metode zbiranja podatkov	199
Preglednica 4: Elementi outputov - aktivnosti SRIP, s podrobnejšo predstavitevijo posameznih elementov in kazalnikov ter metode zbiranja podatkov	201
Preglednica 5: Elementi rezultatov SRIP s podrobnejšo predstavitevijo posameznih elementov in kazalnikov ter metode zbiranja podatkov	209

Kazalo slik

Slika 1: Veriga vrednosti učinkov pri ukrepu SRIP s ključnimi elementi, ki bi jih morali nasloviti pri spremljanju in vrednotenju ukrepa SRIP	196
Slika 2: Primer uteževanja zaradi razlik v stopnji razvoja SRIP-ov	213

UVOD

Maja Bučar

Sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom oziroma sodelovanje med univerzami in javnimi raziskovalnimi inštituti na eni strani ter podjetji na drugi strani je predmet obširnih diskusij v strokovni literaturi in med odločevalci. Slovenija že vrsto let želi spodbuditi tako sodelovanje, a žal različne analize opozarjajo, da ostaja to eden izmed šibkejših delov slovenskega inovacijskega ekosistema (OECD, 2011; ERAC, 2010; RISS, 2011; EU PSF, 2018).

Za majhno državo z omejenimi človeškimi in finančnimi viri bi moralo biti sodelovanje »naravna izbira«. Na eni strani lahko podjetja koristijo znanje, ki nastaja znotraj javnega raziskovalnega sistema, in si tako povečajo svoj inovacijski potencial (Bučar in Rojec, 2019). Empirične študije o sodelovanju med znanostjo in gospodarstvom so pokazale, da je sodelovanje podjetij z JRO-ji na področju R & R lahko vsaj tako koristno kot sodelovanje z drugimi podjetji (Arvanitis in Bolli, 2009; Belderbos et al., 2004b; Guliani in Arza, 2009; Bercovitz in Feldman, 2007). Na drugi strani javni raziskovalni prostor skozi sodelovanje lahko pridobi dodatna sredstva za raziskovalno opremo in se približa reševanju konkretnih tehnično-tehnoloških in drugih problemov, s katerimi se spoprijemajo v poslovnem sektorju.

Sodelovanje je odvisno od specifičnih družbeno-gospodarskih razmer, še posebej pa od razpoložljivih virov v javnem raziskovalnem sektorju, absorpcijske sposobnosti podjetij in obstoja posredniških institucij (Eun et al., 2006). Pomemben je lahko tudi širši okvir, ki vpliva na tako sodelovanje: v številnih državah članicah EU je tak okvir za sodelovanje ponudil proces oblikovanja regionalnih strategij Pametne specializacije (RIS 3). Oblikovanje RIS 3 zahteva široko vključevanje različnih institucij, še posebej pa podjetniškega sektorja in univerz/inštitutov v t. i. proces podjetniškega odkrivanja (Foray, 2014). Kakovostno sodelovanje ob ustreznem podpornem okolju (podpora prenosu tehnologije, spodbude za sodelovanje znotraj institucij in v širšem inovacijskem sistemu) lahko pomembno prispeva k oblikovanju in implementaciji RIS 3 (Bučar et al., 2017).

Zato je pomembno vprašanje za načrtovalce raziskovalno-razvojne in inovacijske politike pa tudi za oblikovalce RIS 3, kateri so najprimernejši instrumenti za spodbujanje sodelovanja med raziskovalno sfero in podjetniškim sektorjem. Na tem področju je tudi Slovenija v različnih obdobjih uvajala vrsto instrumentov, prek katerih je želela spodbuditi in okrepiti raziskovalno in inovacijsko dejavnost, še bolj pa povezovanje med javno raziskovalno sfero in

gospodarstvom. Tako smo na področju raziskovalno-razvojne in inovacijske politike že imeli ukrepe, ki so spodbujali nastanek in delovanje tehnoloških centrov, platform, grozdov, centrov odličnosti ter kompetenčnih in razvojnih centrov. Nekateri izmed teh instrumentov so bili tudi predmet evalvacij z vidika učinkovitosti specifičnega instrumenta in z vidika rezultatov, ki so jih povezave dosegale.

Tudi sicer smo v preteklem desetletju pričali hitremu razvoju teorije in prakse evalvacij na področju družbenega in ekonomskega razvoja. V prvi vrsti se je evalvacijski proces uveljavil znotraj javne raziskovalne skupnosti, v kateri je ocenjevanje programov in projektov že dlje časa redna praksa. Zahtevnejši in mogoče še vedno nezadostno učinkoviti sta evalvacija politik na posameznem področju ter evalvacija instrumentov in ukrepov, ki jih država uvaja v podporo realizacije svoje politike. Evalvacije na področju znanosti, tehnologije in inovacij so po analizah OECD (OECD, 2012) enako zahtevne, kot so politike na tem področju, saj zadevajo vedno večje število različnih akterjev in institucij, vključenih v razvojni proces, pogosto pa so podlaga za odločanje o obsegu finančnih sredstev in podpori specifičnim programom in/ali projektom.

Osrednji element vsake evalvacije je uporabljena metodologija, ki lahko pomembno vpliva na usmerjenost evalvacije, njene ugotovitve in učinke. Zato je delo, ki se osredinja na oblikovanje ustrezne metodologije, pomembno za razvoj stroke in lahko prispeva h kakovostnejšemu delu na področju evalvacij.

Prav oblikovanje ustrezne metodologije vrednotenja instrumenta Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP), ki je osrednji instrument uresničevanja Strategije pametne specializacije v obdobju 2014–2020, je bila naloga ciljnega raziskovalnega projekta, v sklopu katerega je nastala naša monografija. Cilj ukrepa je spodbuditi sodelovanje med gospodarskimi organizacijami in raziskovalno sfero na področjih, identificiranih kot ključne prioritete znotraj Strategije pametne specializacije za Slovenijo (S 4). S 4 je v tem obdobju podlaga za črpanje strukturnih sredstev na področju raziskovalno-razvojnega in inovacijskega dela, zato instrumenti, ki podpirajo njeno uresničevanje, pomembno vplivajo na učinkovitost porabe teh sredstev. Ključni fokus S 4 je dvigniti konkurenčno sposobnost slovenskega gospodarstva z gradnjo ustreznih inovacijskih potencialov in s čim bolj osredinjenim raziskovalnim delom na tistih področjih gospodarske dejavnosti, na katerih lahko dosežemo najvišjo dodano vrednost.

Oblikovanje metodologije vrednotenja SRIP je moralo zasledovati več ciljev: po eni strani naj bi vrednotenje pokazalo, ali instrument ustrežno spodbuja sodelovanje med raziskovalno sfero in gospodarstvom, po drugi strani pa je bilo treba kazalnike oblikovati tako, da se lahko skozi spremljanje in vrednotenje SRIP analizira tudi uspešnost realizacije Strategije pametne specializacije z njenimi specifičnimi cilji. Hkrati naj bi bila predvsem faza spremljanja zastavljena tako, da omogoči sprotno učenje, saj naj bi se na podlagi pilotskega testiranja metodologije sprotno prilagajalo ukrep SRIP in tudi vse druge instrumente, ki jih država načrtuje za realizacijo S 4.

Metodologija naj bi omogočila tudi vrednotenje poslovnega modela SRIP-a. Poslovni model je treba ovrednoti z vidika procesov odločanja, ki naj bi poleg medsebojnega usklajevanja omogočili tudi realizacijo procesa »podjetniškega odkrivanja« novih poslovnih priložnosti s pomočjo skupnega razvojno-raziskovalnega dela, pa tudi z vidika financiranja dejavnosti SRIP-a. SRIP ne temelji samo na državni podpori (ta zadostuje samo za del zagonskih sredstev), ampak naj bi vsi sodelujoči združevali sredstva glede na izbrani poslovni model (vključno s pridobivanjem prihodkov iz storitev in/ali članarin). Partnerstva so usmerjena tudi v povezovanje v mednarodnem okviru: po eni strani v nastajajoče in obstoječe verige vrednosti ter na drugi strani v različne raziskovalno-inovacijske strukture na regionalni in evropski ravni (projektne partnerstva v okviru H2020 in COSME, EU-tehnološke platforme, JIT itn.). Metodologija mora zajeti vse te različne naloge SRIP-ov in ustrežno ovrednotiti njihovo izvajanje.

Izhodišče oblikovanja metodologije je bila analiza že opravljenih vrednotenj v sodelujočih institucijah.¹ Tako v prvem delu publikacije avtorji pokažejo, kako se je v preteklosti metodološko pristopilo k vrednotenju različnih ukrepov raziskovalno-inovacijske politike. Izbrali smo evalvacije, ki so potekale v treh sodelujočih institucijah, ki so bile vključene v številne evalvacije, ki so se na področju raziskovalno-razvojne politike izvajale v Sloveniji, zato imajo dober pregled že opravljenih evalvacij in metodologij, uporabljenih pri njihovi izdelavi.

Sledita pregled in analiza različnih dokumentov, ki so jih identificirali avtorji v mednarodnem prostoru. V tem delu prikazujemo

¹ Vrednotenja so izvajali: Center za mednarodne odnose, UL FDU; Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana in Fakulteta za management, UP.

izkušnje vrednotenja sodelovanja med podjetji ter med podjetji in institucijami znanja v izbranih evropskih državah in regijah. V ožji nabor prikaza smo jih umestili, ker: i) vodijo avtonomno raziskovalno razvojno politiko in so na tem področju prepoznane kot primeri dobrih praks in stabilnega spodbujanja sodelovanja; ii) so močno vplivale na razvoj vrednotenja grozdenja ter sodelovanja med podjetji in institucijami znanja v EU; iii) so po velikosti in sestavi gospodarstev podobne Sloveniji in zato relevantne za prenos izkušenj v naše okolje. Začenjamo z analizo na ravni EU (European Cluster Observatory), potem predstavljamo primer Avstrije in nadaljujemo z regijami, najprej Valonijo, ki ima najstarejšo tradicijo oblikovanja in tudi vrednotenja sodelovanja, ter s španskima primeroma Baskije in Katalonije. V tem delu prikažemo tudi vrednotenja v okviru Tekesa, osrednje inovacijske agencije Finske, in se na koncu posvetimo še nekaterim drugim izbranim državam.

V dokumentih, ki smo jih pridobili na spletu ali z neposrednim stikom z raziskovalci v določenih državah/ regijah/institucijah, smo iskali odgovore na vprašanja o instrumentih, ki so usmerjeni v spodbujanje sodelovanja med podjetji ter med podjetji in javnim raziskovalnim sektorjem. Poskušali smo ugotoviti način njihove organiziranosti in financiranja, predvsem pa pogledati, kako se njihovo delo spremlja in vrednoti. Zadnje je predstavljalo poseben izziv, saj se je v številnih primerih pokazalo, da je vprašanje vrednotenja opredeljeno kot zaupno (poslovna skrivnost) in da podrobnejši dokumenti pogosto niso javno dostopni ali pa so v nacionalnih jezikih. Kljub temu se na podlagi javno dostopnih dokumentov lahko ugotovi, na katere ključne dejavnike in kazalnike so se osredinili evalvatorji. Pomembne so tudi ugotovitve, kaj je bila pretežno motivacija naročnikov za spremljanje in vrednotenje posameznih instrumentov ter kje so naročniki in evalvatorji izpostavljali probleme s konkretnim vrednotenjem.

Ob določanju meril in kazalnikov za spremljanje in vrednotenje ukrepov/programov/politike je ključno upoštevanje nalog posamezne dejavnosti. Spremljanje (monitoring) ukrepa/programa je namenjeno nadzoru izvajanja v realnem času: kot financer (pa tudi kot izvajalec) želimo vedeti, kje v določenem trenutku smo: ali napredujemo skladno z načrtanim, ali so bila sredstva v zadostni količini in za pravi namen porabljena, ali smo v ukrep vključili zadostno število ciljnega občinstva itn. Spremljanje nas sicer lahko opozori, da se stvari ne odvijajo skladno z načrtovanjem, ne kaže pa

vzrokov za odstopanja in posledično ne daje ustreznih informacij za sprejemanje morebiti potrebnih korektivnih ukrepov.

Po drugi strani pa je naloga vrednotenja pojasniti, kako je ukrep/program/politika deloval/-a, kako uspešen/-na je bil/-a ukrep/program/politika v doseganju zastavljenega cilja ter kakšni so bili njegovi/njeni rezultati in učinki. Na podlagi vrednotenja lahko ugotovljamo, ali smo bili uspešni. Ugotovljamo lahko, kaj je delovalo in kaj ne, in če ni, kaj moramo v prihodnje spremeniti pri načrtovanju instrumenta. Fokus vrednotenja je lahko ocenjevanje stopnje dosega ciljev, vrednotenje pa je lahko fokusirano tudi na sam proces delovanja instrumenta/programa/politike.

Vrednotenja, ki so bila izvajana, pokažejo, da je nujno kombiniranje različnih kvalitativnih in kvantitativnih metodologij – še posebej tehnik percepcije in evalvacije učinkov z vidika različnih akterjev ter participativnih procesov evalvacije. V ospredju oblikovanja kazalnikov in izbire metodologije pa ostaja ključno zavedanje, kaj je osnovni cilj vrednotenja. Kot smo pričeli pri uspešnih politikah, so učenje in utrjevanje dobrih praks ter odprava napak/pomanjkljivosti primarni cilji vrednotenja programov/politik. Tak pristop zahteva, da imamo v sistem vrednotenja instrumentov vgrajene mehanizme učenja na vseh ravneh: od ravni izvajalcev instrumenta do ravni načrtovalcev politike ter diseminacije dobrih praks med akterji. Opis gradnje metodologije za vrednotenje SRIP je obširno predstavljen v četrtem delu monografije, v katerem so opisane tudi dileme glede nabora ustreznih kazalnikov ter časovnega okvira za izvajanje spremljanja in vrednotenja.

Sklepno poglavje končuje monografijo z razmislekom o vlogi procesov vrednotenja. Še posebej poudarjamo dejstvo, da je evalvacija ključno orodje za učenje o tem, kako dobro delujejo politike in programi, kateri so ključni problemi, katere prakse dobro delujejo in kaj je treba odpraviti v prihodnje (OECD, 2015: 24). Tak pristop pa zahteva, da državni uradniki sprejemajo in razumejo, da so napake neizogiben sestavni del oblikovanja politik. Evalvacije morajo biti sprejemane kot integralni del oblikovanja ustrezne raziskovalno-razvojne in inovacijske politike, pri kateri se zagotavlja ustrezne informacije za prilagajanje izvedbenih ukrepov (Fteval, 2012: 3). Seveda pa je taka povratna zanka mogoča samo v institucionalnem okolju, v katerem naročnik prepozna vrednost evalvacije in integrira ugotovitve v proces (pre)oblikovanja politike.

Literatura

- Arvanitis in Bolli (2009). *A Comparison of Firm-level Innovation Cooperation in Five European Countries*. Zurich: ETH Zurich. KOF Working Papers No. 232.
- Belderbos, R., Carree, M., Diesderen, B., Lokshin, B. in Veugelers, R. (2004). Heterogeneity in R & D Cooperation Strategies. *International Journal of Industrial Organization*, 22, 1237–1263.
- Bercovitz, J. in Feldman, M. (2007). Fishing upstream: Firm innovation strategy and university research alliances. *Research Policy*, 36, 930–948.
- Bučar, M., Udovič, B. in Arbeiter, J. (2017). Smart Specialisation Strategy and Slovenia: where are we and where are we headed? (in Slovenian). *IB Revija* 2/2017.
- Fteval (2012). *Evaluation Standards in research and technology policy*. Vienna. Dostopno prek http://fteval.at/upload/fteval_Standards_english.pdf
- Guliani, E. in Arza, V. (2009). What drives the formation of ‘valuable’ university-industry linkages? Insights from the wine industry. *Research Policy*, 38, 906–921.
- OECD (2011). *Review of Slovenia’s Innovation Policy*. Paris: OECD.
- OECD (2012). *Evaluation of STI policies, in OECD*, OECD Science, Technology and Industry.
- Outlook (2012). OECD Publishing, Paris. DOI: http://dx.doi.org/10.1787/sti_outlook-2012-10-en
- OECD (2015). *Innovation strategy; Chapter 5: Governance and implementation*. DOI: DSTI/IND/STP/ICCP(2015)5/REV1/
- World Bank (2014). *Guideline Note for a monitoring and evaluation system for innovation strategies*.
- RISS (2011). *Resolution on Research and Innovation Strategy of Slovenia 2011–2020*. Government of the Republic of Slovenia. Dostopno prek http://www.arhiv.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/pdf/odnosi_z_javnostmi/12.4.11_RISS_ANG_nova_verzija.pdf

DOMAČE IZKUŠNJE Z VREDNOTENJI INOVACIJSKE AKTIVNOSTI

**Maja Bučar, Matjaž Črnigoj, Andreja Jaklič, Borut
Likar in Metka Stare**